Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.

Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

ETO—YEAR XXXII. Cena lista je $6.00 Entered as second-class matter January 16, 1913, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., PETEK, 1. MARCA (MARCH 1), 1940 Subscription $6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 44

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

ACIJI PONUJA-JO 'GARANCI-JE' RUMUNIJI

itler bi rad dobil mo-nopol nad izvozom

LADA SE ŠE VED-NO OBOTAVLJA

Bukarešta, Rumunija, 29. febr. Iz zanesljivih virov je prišla t, da je Nemčija obljubila muniji, da bo garantirala nje-meje, če bo povečala izvoz o- psenice in drugega surovega teriala v nemško državo. Na- je bil predložen članom ru-nske vlade, ko so ti razprav-i o mobilizaciji civilnega pre-alstva v zvezi z delno vojaš-mobilizacijo, ki je bila že od-ena.

Ako bi Rumunija sprejela nško ponudbo, tedaj bi lahko rgla načrt civilne mobilizaci- in poslala najmanj milijon ž, ki so bili pozvani v armado adnjih tednih, domov. Ti bi ovno delali na polju in v to-nah. Hitler je baje obljubil muniji, da bo skušal pregovo- Rusijo, Ogrsko in Bolgarijo, odnehajo v svojih zahtevah de vrnitve ozemlja, ki ga je munija dobila od teh držav. usal jih bo tudi pridobiti za entev nenapadalnih pogodb z

Nacijski krogi priporočajo entev novega železniškega do-vora med Rumunijo in Ogrsko, se olajša transportacija bla- v Nemčijo. Poučeni krogi mijo, da bi Rumunija spreje- nacijsko ponudbo, ker je cena visoka. Če bi jo, bi Nemčija bila popoln monopol nad ru-nskim izvozom. Navzočnost gleških, francoskih in turških na Bližnjem vzhodu je na-jnji vzrok, ki pojasnjuje, za- se Rumunija ne navdušuje obljubljene nemške garancije nih mej.

Rumunija je izboljšala odno- z Veliko Britanijo in Fran-, ko sta ji obljubili, da jo bo- zalagali z letali, orožjem in nim materialom. Že to je rok, ki ji brani sprejetje nem- ponudbe. Zdaj je bilo na- ljeno, da bo Rumunija po- nadaljnjih 200,000 mož zastavo, da poveča svojo ar- na 1,600,000 mož. To po- da se je odločila za splošno mobilizacijo svoje oborožene

Welles dospel švicarsko mesto

Prebivalci pozdravili Rooseveltovega odposlanca

Curih, Švica, 29. febr. — Ame- ški državni podtajnik Sumner Welles je bil navdušeno pozdrav- ljen od množice, ko je dospel v mesto iz Rima, kjer je konfe- ral z voditelji italijanske vla- Od tu bo danes odpotoval v kjer se bo sestal z nem- ministrom in Hitlerjem.

Prebivalci tega mesta so mu racije, ko je izstopil Odpeljal se je takoj v narski uradni krogi da bo Welles uspel v naporih kot Rooseveltov odposlanec. Njegova na- nje situacije v Ev- pričakovanju, da najde bi omogočila ustavi- nosti.

Berlin, 29. febr. — Nacijski govorniki trdijo, da se oni, ki bo Hitler predložil načrt Rooseveltovemu Wellesu, ki bo jutri Berlin, zelo motijo. ravijo, ne bo odneha- dokler ne bo pluto- ika v Londonu popol-

Domače vesti

Uboj v čikaškem salunu

Chicago. — Dne 27. februarja zvečer je bila rabuka v Liničevi gostilni na naslovu 6201 So. Ashland Ave., na južni strani mesta. Frank Vidoš, star 35 let, se je sprl v Vincentom Kavzlaričem, nakar je 23-letni gostilničarjev sin Bogomir Linič vrgel Vidoša iz gostilne. Čez nekaj časa se je Vidoš vrnil in ko ga je mladi Linič hotel drugič zapoditi, je Vidoš potegnil revolver in ustrelil fanta v trebuh. Vidoša so še tisto noč aretirali, Bogomir Linič je pa drugi dan umrl v okrajni bolnišnici.

Vesti iz Pennsylvanije

Dunlo, Pa. — Pred dnevi je umrla Margareta Poje, doma iz Ziljske doline na Koroškem. Bolehala je 13 mesecev in tu zapušča moža, sina in dve omoženi hčeri. Bila je članica društva 174 SNPJ v Kraynu, Pa. — V Claridgu, Pa., je pred kratkim umrl Frank Resnik, star 71 let in doma iz Trebevnega pri Kamniku. Bil je vdovec in v Jeanettu, Pa., zapušča sestro.

Vesela vest iz Michigana

Grand Haven, Mich. — Mary Brazda, članica društva 550 SNPJ, je te dni dobila hčerko prvorojenko. Čestitke!

Vesti iz Calumeta

Calumet, Mich. — V Phoenixu v sosednji Kivini je te dni umrla Antonija Mihelič, stara priseljenka, ki zapušča moža, dva sinova in šest hčera. Miheličevi so tamkaj vodili trgovino čez 25 let, prej so pa imeli business v Calumetu. — V okrajni ubožnici v Houghtonu je umrl George Čop, ki je prej bival v Copper Cityju.

Kritika restrikcij angleške vlade

Židje in laboriti ožigosali Chamberlainovo politiko

London, 29. febr.—Vlada premierja Chamberlaina je bila predmet ostre kritike v parlamentu s strani voditeljev židov in laboritov zaradi novih regulacij, ki omejujejo prodajanje arabske zemlje židom v Palestini. V nekaterih krajih je bila prodaja zemlje sploh prepovedana, v drugih pa omejena.

To vprašanje bo izzvalo ostro debato v parlamentu. Opozicija očita Chamberlanu, da so regulacije v prilog Arabcem in v škodo židom v Palestini. Clement Attlee, vodja laboritov, je dejal, da je vlada, ko je naznanila regulacije, popolnoma ignorirala Ligo narodov, od katere je dobila mandat nad Palestino. Zapretil je tudi, da bo stavil predlog, da parlament izreče nezaupnico Chamberlainovi vladi.

Volitve v tovarnah avtne korporacije

Washington, D. C., 29. febr.—Federalni delavski odbor je odredil volitve v 59 tovarnah korporacije General Motors, pri katerih se bodo delavci izrekli, kdo naj jih reprezentira pri kolektivnih pogajanjih. V poštev pridejo unije Ameriške delavske federacije in unija združenih avtnih delavcev, včlanjena v Kongresu industrijskih organizacij. Unije ADF uključujejo izdelovalce modelov in druge izurjene delavce.

Velika rudarska nesreča v Italiji

Arsa, Italija, 29. febr. — Šestdeset rudarjev je bilo ubitih in sto ranjenih v eksploziji, ki se je pripetila v tukajšnjem premogovniku. Arsa je kraj v Istri, kjer je bilo, odkar je prišla pod Italijo, odprtih več premogovnikov.

KONGRES ODOBRIL DODATNO POSOJILO FINSKI

Predlog sprejet s 135 proti 86 glasovom

FINSKA DOBI DVAJSET MILIJONOV

Washington, D. C., 29. febr. — Predlog, da Finska dobi dodatno posojilo $20,000,000, da bo lahko kupovala živila in druge potrebščine v Ameriki, ne pa orožja in bojnega materiala, je bil včeraj sprejet v nižji kongresni zbornici s 135 proti 86 glasovom. Senatna zbornica je že prej sprejela ta predlog.

V smislu predloga bo Finska dobila posojilo iz sklada federalne Export-Import banke, ki je zvišan na $200,000,000. Ta dalje določa, da ne more nobena tuja država, ki je prenehala s plačevanjem kapitala in obresti na svoj dolg v Ameriki, dobiti posojila. Izjema velja le za Finsko, Kitajsko in nekatere druge države.

Mnogo kongresnikov se ni moglo odločiti za ali proti posojilu, ko je bil predlog dan na glasovanje. Želeli so izraziti svoje simpatije napram mali finski republiki, ki se mora boriti za ohranitev svoje neodvisnosti in svobode proti sovjetskemu kolosu, toda bali so se kritike s strani onih, ki poudarjajo, da bi morala Amerika v prvi vrsti skrbeti za svoje reveže, ne pa posojati denarja tujim državam, ki so postale žrtve agresije.

Ostra debata se je razvila glede vprašanja, ali naj Finska kupuje bojna letala, orožje in strelivo v Ameriki. Kongresnik William J. Miller, republikanec iz Connecticuta in vojni veteran, ki je izgubil obe nogi v bitki v zadnji svetovni vojni, je argumentiral, da Finci potrebujejo pomoč v orožju in bojnem materialu, toda njegov predlog, da Finska s kreditom, ki ga dobi v Ameriki, kupuje tak material, je bil poražen s 106 proti 49 glasovom. Vsi drugi amendmenti so bili tudi zavrženi, med temi eden, ki ga je predložil kongresnik Robert W. Kean, ki je skušal preprečiti raztegnitev kredita južnoameriškim državam, ki ne plačujejo obveznosti na posojila, katera so dobile od privatnih ameriških finančnih firm.

Steklarske družbe zvišale mezde

Nove pogodbe stopile v veljavo

Pittsburgh, Pa. — Štiri neodvisne steklarske kompanije so po dolgih pogajanjih podpisale pogodbo z Zvezo steklarskih delavcev (CIO). Pogodba določa zvišanje mezde, skrajšanje delovnega tedna in izboljšanje delovnih pogojev.

Kompanije so American Window Glass Co., Pittsburgh, Pa., Rolland Glass Co., Adamston Glass Co., Clarksburg, W. Va., in Harding Glass Co., Fort Smith, Ark. Letni dohodki delavcev, ki so uposleni v steklarnah teh kompanij, se bodo zvišali za četrt milijona dolarjev. Povprečno zvišanje plače znaša pet centov na uro. Pogodba dalje določa plačo in pol za čezurno delo in letne počitnice s plačo. Minimalna plača je 65 centov na uro.

Steklarska unija je prej sklenila pogodbo s Pittsburgh Plate Glass Co. in Libby-Owens-Ford Glass Co., ki določa zvišanje plače tri cente na uro. Pogodba krije okrog 20,000 delavcev.

Nova invazija berlinskega ozračja

Praske med stražami na zapadni fronti

London, 29. febr. — Letalski minister je sinoči naznanil, da so angleški letalci ponovno invadirali ozračje nad Berlinom in drugimi nemškimi mesti. Pojavili so se nad Hanoverjem, Cuxhavenom in Kielom, kjer ima Nemčija letalske baze. Vsa letala so se srečno vrnila v svoja oporišča.

Pariz, 29. febr. — Vojna poročila omenjajo obnovo prask med francoskimi in nemškimi stražami v več krajih zapadne fronte in letalskih aktivnosti. Dva nemška bombnika, ki sta se pojavila nad ozemljem v severnem delu Francije, sta bila sestreljena.

Spopadi med stražami so se vršili v sektorju med rekama Mozele in Saar v bližini luksemburške meje. Tri nemške patrulje so se morale vrniti nazaj, ko so jih francoske topniške baterije pričele obsipavati s kroglami.

Amsterdam, Holandska, 29. februarja. — Tuja bojna letala so se sinoči ponovno pojavila nad holandskim ozemljem, toda krogle iz protiletalskih topov so jih odpodile, se glasi uradno poročilo. Najmanj deset bojnih letal, katerih identiteta še ni bila ugotovljena, je invadiralo holandsko ozračje.

Bruselj, Belgija, 29. febr. — Tisoč prebivalcev je zapustilo Verviers, belgijsko mesto, ki leži v bližini nemške meje. Pobegnili so potem, ko so bili opozorjeni po vladi, da jih ne bo mogla ščititi, če se bo pojavila nevarnost nemške invazije.

Ogrska policija lovi Čehe

Obleganje francoskega poslaništva

Budimpešta, Ogrska, 29. febr. —Policija je pričela oblegati urad francoskega poslanika v Budimpešti, kjer se nahaja 40 čeških beguncev, ki so dobili francoske potne liste. Policija se trudi, da ustavi prihajanje čeških beguncev na Ogrsko, odkoder potem odhajajo v Francijo. Akcija je bila podvzeta pod pritiskom nacijske Nemčije, ki očita Ogrski, da so njene meje široko odprte beguncem, kar je v nasprotju z njeno nevtralnostjo. Nemci zahtevajo od Ogrske izročitev vseh Čehov, ki so pobegnili iz ječ na Češkem in Moravskem, nad katerima ima Nemčija protektorat.

Francoski poslanik Pierre Guerlets je protestiral pri ogrskem zunanjem ministru zaradi policijskega obleganja poslaništva. Protest je bil odklonjen z očitkom, da poslaništvo nima pravice nuditi zavetja beguncem.

Veliko število čeških in slovaških beguncev je zaprtih v ogrskih ječah. Med temi so profesorji, dijaki in bivši vojaki ter častniki. Apelirali so na nevtralne države za pomoč in izjavili, da jih čaka smrt, če jih bodo ogrske avtoritete deportirale.

Bolgarija dobila rusko olje

Sofija, Bolgarija, 29. febr. — Bolgarija je dobila prvo pošiljatev ruskega olja na podlagi nedavno sklenjenega dogovora s sovjetsko vlado. Olje je dospelo na parniku Troupsi v Barno, bolgarsko luko ob Črnem morju. Prebivalci so navdušeno pozdravili člane posadke ruskega parnika, ko se je ustavil v pristanišču. Ta je bil prvi ruski parnik, ki je dospel v bolgarske vode od l. 1915.

FINCI SE UMIKAJO PRED SOVJETSKO ARMADO

Prve čete v bližini Viipurija

NAVALI NA RUSKE KONCENTRACIJE

MOSKVA, 1. marca.—Vrhovno sovjetsko poveljstvo je danes zjutraj poročalo, da so ruske čete dospele na rob strategičnega trdnjavskega mesta Viborga (Viipuri) ob Finskem zalivu. Sovjetske čete prodirajo v Viborg od treh strani. Finci so izgubili 36 letal v teku včerajšnjega dneva.

HELSINKI, 29. febr.—Finsko poročilo se glasi, da so danes kar "celi oblaki" sovjetskih letal deževali bombe na mesta v južnem delu Finske in veliko število civilistov je bilo ubitih in ranjenih. Finske letalske enote so bile ves dan v silovitih protinapadih in so preprečile bombardiranje Kajsanija, ki ga je napadlo 64 ruskih letal. Sovjeti so drago plačali svoje napade iz zraka in na tleh.

Moskva, 29. febr. — Poveljstvo sovjetske armade poroča, da se Finci umikajo pred rusko oboroženo silo na fronti v karelijski ožini. Finski protinapadi na sovjetske pozicije so bili neuspešni in vrženi so bili nazaj z velikimi izgubami. Po okupaciji šestih vasi na tej fronti so se Rusi približali Viipuriju, strategičnemu mestu. Prve sovjetske čete so samo štiri milje oddaljene od mesta.

Sovjetske čete so dosegle uspehe na zapadni strani jezera Vuoksi in drugih jezer v središču karelijske ožine. Zasedle so že pozicije na severni strani reke Salmenkaite in mesto Ritasaari ter vasi Malkola, Hammarnijarvi in Seikurilla, ki leže na severni strani jezera Jurapana.

Helsinki, Finska, 29. febr. — Finsko poveljstvo je sinoči priznalo, da so se morale finske čete umakniti pod silnim pritiskom sovjetske oborožene sile v nekaterih krajih karelijske fronte. Prav tako so se morale umakniti osem milj nazaj na skrajni severni fronti v distriktu Petčamu.

Rusi napadajo na ledeni skorji Viipurijskega zaliva, da obkolijo Viipuri. Civilni prebivalci so se umaknili iz tega mesta v prvih dneh sovjetske invazije finskega ozemlja. V zadnjih dneh je bila odrejena evakuacija nebojevnikov iz sosednih vasi, ki so zdaj tarča ruskega topniškega bombardiranja. Cilj sovjetske ofenzive je okupacija Viipurija.

Finsko poročilo omenja vojne operacije pri Kuhmu, kjer so obkolili ruske čete in zasedli več strategičnih pozicij. Na fronti severno od Ladoškega jezera so se včeraj vršile ostre bitke, v katerih so Rusi utrpeli velike izgube.

Finski letalci so napadli z bombami sovjetske vojaške koncentracije v ozadju fronte pri Ladoškem jezeru. Poveljstvo je sinoči naznanilo, da je prva skupina kanadskih dobrovoljcev dospela na Finsko in se takoj pridružila finski armadi.

Židje v Italiji posvarjeni

Rim, 29. febr. — Fašistični tisk je včeraj opozoril židovske profesionalce, da je prišel dan, ko morajo ustaviti svoje aktivnosti. Zakon, ki zahteva izločitev židov iz poklicev, je bil sprejet v juniju preteklega leta in jutri stopi v veljavo. S prvim marcem bodo morali židje pustiti delo kot žurnalisti, zdravniki, notarji in odvetniki. Izjema velja le za vojne veterane in one, ki so postali člani fašistične stranke takoj po ustanovitvi.

Ustanovitev posredovalnega odbora

Senator Wagner predložil načrt

Washington, D. C. — Ustanovitev federalnega posredovalnega odbora v območju delavskega departmenta, ki naj bi pomagal pri poravnavi sporov med delavci in delodajalci zunaj delokroga federalnega odbora, je predlagal senator Robert F. Wagner, demokrat iz New Yorka in avtor zakona, ki nosi njegovo ime. Predložil je že zakonski načrt, vsebujoč njegov predlog. Izročen je bil senatnemu delavskemu odseku. Zaslišanje o načrtu se bo kmalu pričelo.

Voditelji Ameriške delavske federacije in Kongresa industrijskih organizacij še niso komentirali načrta. Komentar bo prišel, ko bodo načrt proučili v vseh podrobnostih.

Wagner je v izjavi, ko je predložil načrt, poudaril, da je njegov namen, postaviti sedanji ustroj posredovalne funkcije na legalno podlago. "Mnogi ne vedo, da ta ustroj nima legalne pooblastitve z edino izjemno fazo, ki je bila postavljena z ustanovitvijo delavskega departmenta pred 25 leti," je rekel. "Formiranje posredovalnega odbora bo povečalo prestiž reprezentantov delavskega departmenta v reševanju sporov med delavci in delodajalci. Oboji se bodo lahko obračali na odbor za posredovanje. Načrt ni v kofliktu s provizijami delavskega zakona glede pravice organiziranja delavcev in kolektivnega pogajanja."

Senator je pohvalil izvajanje delavskega zakona, ki bo sčasoma izločil potratne, srdite in dostikrat krvave boje zaradi fundamentalnih pravic organiziranja in pogajanja, bojev, ki so v prošlosti metali sramotno luč na ameriško industrijsko življenje. Dejal je, da statistika dokazuje, da je v preteklem letu le 20 odstotkov delavcev, uposlenih v industrijah, ki so udeležene v meddržavni trgovini, bilo prizadetih v sporih. Vsi drugi, ki so šli v boj za izboljšanje svojega položaja, se niso mogli opirati na federalni zakon, ker niso bili uposleni v industrijah meddržavne trgovine.

Vloga Amerike pri preureditvi Evrope

Deklaracija državnega tajnika Hulla

Washington, D. C., 29. febr.— Da se je Rooseveltova administracija odločila za prevzetje vodilne vloge pri preureditvi evropske gospodarske in politične strukture, je dokaz deklaracija državnega tajnika Cordella Hulla. On je včeraj izjavil, da so bili ameriški diplomatje v Evropi instruirani, naj obvestijo evropske države, da je Amerika pripravljena sodelovati z njimi v naporih, da se likvidira ekonomski totalitarizem in regimentacija v zavojevanih in nevtralnih državah.

Hull je dejal, da je Amerika osvojila idejo, da se morajo vsi narodi gospodarsko tako organizirati, da se vzajemni trgovinski in diplomatični odnošaji postavijo na trdno podlago. Ako se to ne bo zgodilo, ne more biti miru.

Italijanski delavci odhajajo v Nemčijo

Berlin, 29. febr. — Tu poročajo, da je Italija obljubila, da bo poslala 30,000 delavcev, ki bodo opravljali delo na nemških kmetijah. Več sto delavcev je že odpotovalo v Nemčijo.

DEMONSTRACIJE V ZAGREBU SE NADALJUJEJO

Okrog 150 hrvatskih nacionalistov aretiranih

POLICIJA NAPADLA DEMONSTRANTE

Zagreb, Hrvatska, 29. febr. — Okrog 150 hrvatskih nacionalistov je bilo včeraj aretiranih v policijskem lovu na separatiste po spopadih med policijo in množico, ki je demonstrirala na zagrebških ulicah. Demonstrantje so kričali: "Proč z Jugoslavijo!" in "Naj živi neodvisna Hrvatska!"

Demonstracije so bile uprizorjene v znak protesta proti aretaciji 30 voditeljev hrvatskih separatistov, pristašev dr. Antona Paveliča, načelnika tajne hrvatske teroristične grupe. Člani te grupe so bili osumljeni umora kralja Aleksandra v Marseillu l. 1934.

Divje demonstracije so spremljale tudi spominske svečanosti separatistov za Antona Starčevića, ki se je boril za neodvisnost Hrvatske. Belgradska vlada je dala avtonomijo Hrvatom v zadnjem avgustu, toda s tem jih ni zadovoljila. Oni vztrajajo pri zahtevi, da mora Hrvatska dobiti popolno neodvisnost.

Zavezniška pomoč finski republiki

Diskuzija o poostritvi blokade

London, 29. febr. — Razprava o zavezniški pomoči Finski v vojaštvu, bojnih letalih in ladjah je v teku, se glasi poročilo iz zanesljivih virov. Vojaški in mornarični krogi so se uverili, da je treba udariti po sovjetski oboroženi sili na Finskem.

Leslie Hore-Belisha, bivši vojni minister, je zadnji teden pozval Anglijo in Francijo, naj udarita po Rusiji na kopnem, morju in v zraku, ker je napadla miroljubno finsko republiko. Njegov poziv so podprli prominentni člani Chamberlainove stranke.

Pomoč Finski naj bi bila v vojaški ekspediciji in orožju. Po izjavah mnogih angleških voditeljih se mora sovjetska Rusija smatrati za sovražno državo, čeprav niso bili diplomatični odnošaji med njo, Veliko Britanijo in Francijo še pretrgani. Zavezniki morajo na vsak način preprečiti sovjetsko ekonomsko pomoč Nemčiji s poostritvijo blokade. Predstavnik vlade je sicer izjavil, da Anglija pomaga Finski in da ji poleg drugih stvari pošilja tudi bojna letala, toda aktualni obseg pomoči je še vedno militaristična tajnost.

Unije podprle stanovanjski program

Little Rock, Ark. — Organizirani delavci v tem mestu so podprli stanovanjski načrt, ki določa potrošitev vsote $1,000,000 za gradnjo novih stanovanj. Denar za financiranje projekta je že obljubil Nathan Straus, načelnik federalne stanovanjske administracije. Poleg unij so projekt podprle liberalne in progresivne grupe, naletel pa je na opozicijo pri trgovcih z zemljišči. "Delavstvo odobrava načrt v celoti," je rekel N. O. Ellis, tajnik osrednjega odbora delavskih unij. "Mesto se bo iznebilo starih in nesanitarnih poslopij, ki ogražajo zdravje stanovalcev. Gradnja stanovanj bo dala poleg tega priliko do zaslužka članom unij."

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year, foreign countries $9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom
PROSVETA
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju na primer (March 31, 1940), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

136

Policijski frontarji

Ameriški velikomestni tisk, ki se tako rad bavi s senzacijami, vsakovrstnimi kričečimi senzacijami, je zadnje dni najbrže namenoma ignoriral precejšnjo senzacijo, vsled česar je ponovno pokazal, da mu je le za takšne senzacije, ki gredo na rovaš "poor devils," navadne pare ali najbolj osovraženih političnih nasprotnikov.

Gre za vest iz New Yorka, ki se je glasila, da sta se župan La Guardia in njegov policijski načelnik končno le zganila na neštete obtožbe, da je newyorška policija v tesni zvezi s klerofašisti "Krščanske fronte" in "fathra" Coughlina, pa sta odredila preiskavo. Na njuno veliko presenečenje sta odkrila, da je med 17,000 policaji v mestu New Yorku okrog tisoč takih, ki so—aktivni člani "Krščanske fronte."

Tisoč newyorških policajev včlanjenih v teroristični organizaciji, katere šestnajst vodilnih članov je obtoženih pred federalnim sodiščem, da so se zarotili proti ameriški vladi!

Well—če to ni senzacija prvega reda, kaj je? Če bi nasprotno detektivi odkrili, da je tisoč policajev v Stalinovi stranki, mar ne bi veliki dnevniki tulili s čevelj dolgimi črkami na prvi strani? In prav bi imeli! Toda s stališča demokracije je efekt isti; razlike med stalinovskimi teroristi in krščanskofrontarsko-coughlinovskimi teroristi ni v bistvu nobene. Čemu potem potuha katoliškim policajem, ki v svoji zatelebanosti v "fathra" Coughlina sodelujejo v teroristični fašistični organizaciji?

Odgovor ni težak, če pomislimo, da je ameriški kapitalistični tisk gnil do mozga in ima do principa demokracije samo "lip service," to je, da včasi nekaj čveka na papirju, dejansko pa veruje, da je demokracija le tedaj all right, če na vsej črti služi kapitalizmu in privatnemu dobičku. Poleg tega je ameriški kapitalistični tisk v splošnem—z izjemo nekaterih res liberalnih dnevnikov in magazinov—škandalozno klečeplazen pred katoliško hierarhijo; kakor polito kuže se plazi okoli nog raznih "fathrov" in molči kot grob o njihovih političnih in fašističnih notoričnostih, toliko bolj pa molči o njihovem "reketu" pod plaščem religije, ki presega vse "rekete" na svetu.

Lepa reč, lepe razmere v demokratični republiki, ko krščanski fašisti, ki jih uči katoliški duhovnik—ki nima nobenega obraza—rekrutirajo policaje največjega ameriškega mesta za svojo pučarsko armado in jih dobe kar tisoč! To je že lepa vojaška enota. In ti policaji—največ Irci in Italijani po krvi—dobro vedo, zakaj se vpisujejo v "krščansko fronto;" dobro vedo, kakšna naloga jih čaka, če se "frontarjem" in Coughlinu posreči provocirati krvavo kopel po vzgledu generala Franka v Španiji. Torej ne gredo v "fronto" kar tako za šalo ali šport.

Kljub temu ameriški javni organi, katere je konstitucija postavila za čuvaje demokratične vlade in demokratičnih institucij—pri belem dnevu sanjajo, da je vse v redu. Saj imajo Diesa, ki skrbi, da ne bo nihče strmoglavil demokracije! Da, Dies skrbi, da najde "komuniste" pod svojo posteljo . . .

Kaj bosta župan in njegov policijski načelnik v New Yorku zdaj storila s policijskimi frontarji? Ali bosta takoj vzela metlo v roke, ali bosta čakala na izid procesa proti obtoženim civilnim frontarjem? Menda ne bo res, da še nista na jasnem, če je "krščanska fronta" v resnici to, česar je obtožena, ali je nedolžna patriotična organizacija za prirejanje piknikov ob nedeljah!

Kakor ima vsak pošten človek pravico, da se postavi v bran tolovajem in gangežem, ki ga napadejo, ima toliko večjo isto pravico demokratična država, katera hoče živeti. Združene države potrebujejo nov kongresni odsek, nepristranski in prepričevalno demokratičen, ki bi bil stalno na delu s preiskovanjem in zasledovanjem terorističnih elementov in njihovih gibanj—ki bi odločno in neustrašeno razkrinkaval fašistično, klerofašistično (Coughlinovo) in korporacijsko spletkarsko in zarotniško delovanje kakor stalinovsko spletkarsko in zarotniško delovanje; ki bi stal vedno za petami onih, ki so hlapci Hitlerja in Rima kakor onih, ki so hlapci Moskve.

Dokler pa ni te straže, morajo biti na straži vsi dobri demokratični delavski elementi Amerike, ki morajo razkrinkati in neusmiljeno bičati v luči javne kritike vse sovražnike prave demokracije.

Glasovi iz naselbin

Še o italijanski revoluciji

Cleveland. — Hud punt in revolucija je pri italijanski fari sv. Odrešenika! Zadnje dni so se italijanski farani pri omenjeni cerkvi tukaj v Collinwoodu strašno razburili na nekega duhovnika, katerega jim hoče za vsako ceno vsiliti clevelandski nadškof Schrembs za župnika. Ker pa po mnenju večine faranov ta duhoven, po imenu Caruso, ni prav čist in moralen, so zrevolucionirali.

Ta revolta se je menda kuhala že ves zadnji mesec, v nedeljo, 18. febr., pa je prikipela do vrhunca, ko so s silo hoteli tega duhovnika ustoličiti. Ljudstvo, okrog 1500 po številu, se je dobro organiziralo. Ženske so bile postavljene v prvo linijo tik pred glavna vrata cerkve, za njimi možje, otroci-pobalini pa so z vseh strani bombardirali s sneženimi kepami uniformirane Kolumbove viteze. Vsi uporniki so strašno kričali "buuuu". Neka stara ženica je neprestano zvonila z velikim kravjim zvoncem, moški pa so podili zvonove v zvoniku, kakor da bi se Jeriho podiral. Bila je strašna zmešnjava.

Večkrat sta monsignor Regin in rev. Caruso poskusila, da bi prodrla vrste razjarjenih upornikov in prišla v cerkev, ampak vse zaman. Ljudstvo je trdovratno vztrajalo in kričalo, naj gresta oba domov, da Carusa ne marajo. Ker je izgledalo, da pride do najhujšega, je bila poklicana še večja policijska sila, tako da je štela okrog 70-80 mož v civilu in detektivov. Ampak vsa ta oborožena sila skupaj s Kolumbovimi vitezi vred ni mogla nič opraviti.

Monsignor Regin je nato zapečatil cerkvena vrata in v imenu škofa proglasil interdikt. To pomeni, da bo cerkev toliko časa zaprta, dokler se farani ne podajo in sprejmejo onega duhovna, katerega jim je določil škof. In nihče od faranov, pa bil kriv ali nekriv, ne more v tej cerkvi ali fari sprejeti nobenega zakramenta; izjema so le na smrt bolni. Torej nobene krstitve, nobene poroke, ne birme, ne obhajila, ne katoliškega pogreba. Ojoj, ojoj, kakšna velikanska kazen!

Mogoče so bodo pa tudi italijanski punterji privadili civilnim pogrebom, civilnim porokam in drugemu. Upanje je, da se bo marsikateri teh upornikov spametoval, da ne bo po pasje ponižen cerkveni hierarhiji, ki hoče ljudstvu diktirati in ukazovati hočeš, nočeš, moraš! Figo naj pokažejo izkoriščevalcem, posebno kadar postanejo preveč ošabni in predrzni. Ali ni zadosti, da jih živijo in redijo? Popolnoma se strinjam s temi italijanskimi uporniki, samo da bi se iz tega kaj naučili.

Veste, to je prav taka afera, kakor je bila znana cleevlandska afera pri sv. Vidu pred 30 leti, ko je Tone Grdina s svojimi tovariši vred zabijal cerkvena vrata in okna. Živeli uporniki!

Anton Jankovich, zastopnik.

Pomen in važnost naših čitalnic

Cleveland.—Mislim, da so ena najvažnejših kulturnih ustanov vsakega naroda čitalnice. Vsak kulturen narod se najbolj pokaže koliko knjig premore, ker v njih je opisan njegov zaklad. Knjiga je med najboljšimi tovariši človeka, še več: je izraz človeka. Razume se, da le dobra knjiga. Po knjigi smo spojeni z duhovi vseh narodov vseh časov. Le žal, da je sedanja diktatorska Evropa uničila ogromne zaklade dobrih knjig; cele grmade jih je bilo uničenih po raznih diktatorjih-tiranih, ki smatrajo, da je dobra knjiga nevarna človeku in delavcu-trpinu. Da si zasigurajo svoje vladanje, je treba uničiti resnico, katero oznanja knjiga.

Knjiga je najboljši prijatelj človeka. Povej mi, kaj čitaš in povem ti, kaj si. V dobri izbrani knjižnici smo kakor v večnosti. Vsa zgodovina bi bila izgubljena, ako bi ne bilo knjige, časopisa. V njej imamo pred seboj stare in nove misli druga poleg druge. Vidimo, da človek ni zgolj zgodovinsko bitje. Vsak izobraženec ima svojo osebno knjižnico. Danes smo že tako daleč, da ima svojo biblioteko lahko tudi vsak še revnejši delavec. In kdor ne kupuje knjig in kdor ne čita časopisja in revij, sploh ni izobražen.

Veliki državnik in mislec T. G. Masaryk je nekoč rekel o knjigi: "Človeku, ki jih ume čitati, dajejo neizmerno mnogo spoznanja. Če hočemo poznati dušo in duha tujih narodov, je umetnost najzanesljivejša pot k temu cilju."

Ogromna je umetnost v knjigi raznih velikih pisateljev sveta. Vsak narod jih ima veliko. Kaj bi bilo danes človeštvo brez čtiva, brez knjige, v kateri so vlite misli raznih genialnih pisateljev. Tudi mi Slovenci, dasi majhen narod po številu, se lahko sorazmerno kosamo z vsakim drugim velikim narodom. Ponašamo se lahko z lepim številom svojih pisateljev, pesnikov itd. Razni veliki narodi bi bili ponosni na može, katere je rodila slovenska mati. Danes se na primer ponašamo z velikim Cankarjem, Zupančičem, Kristanom in drugimi. Njih dela so nesmrtna v raznih knjigah, ki jih imamo v čitalnicah tukaj in v stari domovini.

Med temi je tudi čitalnica Slovenskega delavskega doma v Coolinwoodu, v kateri so razni umotvori naših in tujih pisateljev na razpolago čitateljem. Vsak inteligenten Slovenec bi moral biti ponosen, da je član take ustanove kot so naše čitalnice. Žal pa je, da se jih vse premalo poslužujemo. Priporočljivo je seganje po dobri knjigi še posebno človeku, ki ni dobil dovolj šoljske podlage v mladosti. In te prilike niso imeli zlasti sinovi in hčere slovenskega kmeta v bivši Avstriji, ko je bila na krmilu klerikalna klika, ki je dala narodu na razpolago le tisto, kar je želela, da je smel čitati ubogi hlapec.

Mi ameriški Slovenci imamo v tem oziru boljše prilike, ker se lahko razvijamo po svoje v demokratičnem duhu. Lahko čitamo, kar nam ugaja, in na razpolago imamo ne le svoje čitalnice in svoj tisk, marveč tudi vlada nudi narodu ogromne zakladnice knjig. In menda se jih tako malo poslužujemo vsled tega, ker jih je preveč.

In kar se naših čitalnic tiče, je treba, da jih v danih razmerah obdržimo in razvijamo z novimi zalogami knjig, dobrih knjig, revij in časopisov. Za to pa potrebujemo finančnih sredstev. Vsled tega prireja čitalnica S. D. D. letni koncert v nedeljo popoldne, 3. marca, v SDD na Waterloo rd.

Zatorej vas kličemo, da v nedeljo posetite to kulturno priredbo, da si čitalnica delno opomore do sredstev za nove knjige domačih in tujih pisateljev. Vsi vemo, da knjiga, katero si vi lahko izposodite, stane denarja. Zato pričakujemo od vas odziva. Posetite to priredbo in ne bo vam žal, ker program bo izbran, obenem pa storite svojo narodno dolžnost in doprinesete svoj mali dar čitalnici na oltar.

Priporočamo vam tudi, da postanete član čitalnice. Članarina je malenkostna: le 10c na mesec, kar vam da priliko, da lahko ponesete knjigo na svoj dom. Ne pozabimo, da se vsak narod ceni po kulturi. In dokler narod goji razne panoge kulture, tak narod je zdrav in živ in se bo vzdržal na površju med drugimi kulturnimi narodi.

J. F. Durn, član.

O prizidku SDD in drugem

Cleveland. — Na delničarski seji SDD smo bili vsi zelo presenečeni, ko je bilo prečitano poročilo o dohodkih novih prostorov ali prizidku, to je kegljišča in balincarskih prostorov. V treh mesecih in pol so kegljišča, osem po številu, prinesla čistega dobička $5121.74, balincarski prostori pa $1011.80, kar je pač lepa vsota. Razume se, da kegljiška sezona traja samo 5-7 mesecev na leto, ampak nam pomaga tudi v drugih ozirih, da bo dom lahko prej plačan, čeravno se je potrošilo za nove prostore kakih $40,000.

Društva in drugi delničarji so torej lahko veseli na to našo narodno ustanovo. Skrbeti moramo, da se še nadalje vrše kulturne in družabne priredbe v polni meri kot so se v preteklosti. Torej zmiraj naprej za SDD! Odkar imamo v SDD dva zdrava sporta, tudi naša mladina pridno zahaja v dom in ne hodi več toliko v tuje prostore. Nekateri kritiki so dejali, da se dvorana ne bo mogla oddajati v najem, ker bo preveč ropotanja. Ta strah je bil brez podlage, kajti v nobeni dvorani se ne sliši ropot. Tu se vidi, da so bili direktorji zelo previdni, da so ropot preprečili in da ne škoduje dvorani.

Dosti se je tudi pisalo o posojilu, da ni varno, da se lahko zgubi itd. Cleveland Trust banka pa se ni nič bala, kajti pripravljena je bila dati še več kot smo rabili, kar je dokaz, da je posojilo varno. Zatorej čast in hvala direktoriju SDD, ki je šel neustrašeno naprej. Ni se oziral na razne kritike in je premagal vse zapreke in težkoče. Njihova zasluga je, da imamo danes svoj dom, ki nam je v ponos, kakor tudi vsem ameriškim Slovencem.

Omenim naj še par besed o zadnji delniški seji doma, ki je bila v zelo veselem razpoloženju, ko je bilo prečitano o čistih dohodkih novih prostorov. Posebno smo bili presenečeni, kar se tiče kegljišč. Za predsednika je bil s tajnim glasovanjem izvoljen Matt Petrovich. Velikega aplavza je bil deležen tudi gl. predsednik SNPJ br. Cainkar, ko je bilo imenovano njegovo ime.

Ko to pišem, mi je prišlo na misel, da je bilo 19. febr. 40 let, odkar sem prišel v Cleveland iz stare domovine. Ta mesec je tudi 35 let, ko sem stopil v zakonski jarem. Želel bi omeniti, kako je bilo tedaj in kako je sedaj v Clevelandu. Velika je razlika. V naselbini, kjer sem se nastanil, je bilo samo par slovenskih družin. Takrat sploh še nismo bili Slovenci, marveč Kranjci. Vzelo je več let, da smo se prelevili v Slovence, za kar gre zasluga naprednim društvom, Slovenskim domovom in naprednim listom.

Spominjam se še dobro, kako je dostikrat nastal pretep, ko so v tistih časih mala katoliška društva priredila veselico v kakem salunu, ki je izgledal kakor stara baraka (boljših prostorov takrat nismo poznali). Ko so se fantje malo napili, so se udarili kar z noži; in o tistem, ki je najbolj mahal, je šel glas, da je fejst in korajžen fant, ki se nikogar ne boji.

Kaj bi bilo sedaj, ko bi bili še taki norci, ko poseti priredbo tisoč ali pa tudi več ljudi in od vseh vetrov? To bi tekla kri! Včasih obsojamo našo mladino, ako kdo napravi kako neumnost. Toda ta mladina je v veliki večini pametna in dobra, ako jo primerjamo sami sebi, ko smo bili v njenih letih. Seveda se dobijo tudi sedaj izjeme, in v takih slučajih so dostikrat krivi tudi starši, ker jim v rani mladosti ne dajo prave vzgoje. V drugi vrsti pa je kriv današnji kapitalistični sistem, kajti, ko otrok doraste, mu država ne more preskrbeti dela. Posledica tega je, da dostikrat zaide na krivá pota.

Da bi se uposlilo več mladine kakor tudi starejših, bi bila morala vlada upeljati šesturni delovnik že pred desetimi leti, a ga še danes nimamo in tudi ne vemo, če ga bomo dočakali. Vlada pa trosi denar za oboroževanje kar na debelo; le za trpina in siromaka ga nima. In to bo trajalo, dokler se delavska masa ne bo zavedla svoje moči, se združila v močni organizaciji in šla skupno v boj za svoje pravice. V prvi vrsti bi se morali združiti obe naši veliki uniji, CIO in AFL, in pritegniti v svoj krog še ostalo delavstvo, ki še ni organizirano, potem pa se skupno boriti za delavske pravice in koristi, namesto da se kavsata med seboj.

Poglejmo, kaj počenja detroitski župnik Coughlin in njegova krščanska fronta, toda nihče mu noče stopiti na prste. Zakaj? Zato, ker propagira za kapitaliste in razdvaja delavstvo. Po mojem mnenju je on najhujši sovražnik in slepar delovnega ljudstva. Žalostno je, ker se še dobe delavci, ki mu kar slepo sledijo in zaupajo. Ko bi kak delavec ali delavski voditelj kaj takega počenjal kakor dela father Coughlin in njegova krščanska fronta, to je propagirajo puške namesto glasovnic, bi ga imeli kmalu pod ključem. Toda kar on počenja, je vse dobro.

Zatorej bi apeliral na vse delavstvo, da se organizira in pristopi v svoje unije, kajti edino v organizaciji je moč. To sem spoznal iz lastne izkušnje. Pred štirimi leti so me z nekaterimi drugimi vred vrgli iz tovarne, v kateri sem delal že več let. Ker pa imamo v tovarni 100% unijo, sem se obrnil nanjo in se pritožil. Unija mi je izposlovala delo nazaj in tako še danes delam ter me od takrat puste v miru. Dobi se pa še dosti nezavednih delavcev, ki pravijo: kaj mi hoče unija. Je zelo žalostno, da je še toliko nezavedne mase med delovnim ljudstvom.

Naj omenim še par besed o dopisih v Prosveti. V prvi vrsti naj omenim dopis Franka Podlipca z dne 2. febr., v katerem je veliko koristnega in pametnega povedal, kar pa uredniku ni bilo všeč in mu je dal večji komentar kakor je bil njegov dopis. Ugajajo mi tudi dopisi Matta Vogricha in Franka Bolka, drugega podpredsednika SNPJ. Z njegovim dopisom z dne 31. januarja se popolnoma strinjam.

Še par besed o Rusiji, proti kateri se je zaklela vsa buržvazija, kapitalisti, nekateri socialisti, papež, Mussolini in še stari kajzer Viljem se je oglasil, da je treba Rusijo uničiti. Vsi ti zadnji so povzročili že dosti trpljenja in prelivanja nedolžne krvi. (Mar ne dela enako danes tudi Rusija, tista Stalinova Rusija, katero slepo obožujete?—Ured.) Zakaj niso Anglija, Francija in Amerika pomagale lojalistom v Španiji? Saj je bila vlada demokratična, izvoljena po ljudstvu. Prav tako so pustile na cedilu tudi Čehoslovakijo. Samo čez Rusijo je toliko pisanja. To da razsodnemu človeku veliko misliti, da je razlika med komunizmom in fašizmom. To priznavajo tudi pravični socialisti. Mislim, ako bi pokojni Debs še živel, bi ne bilo toliko razdvojenosti med ameriškim delavstvom. Slava njegovemu spominu!

John Lokar st., 53.

O kritikih

Cleveland, O. — Zadnje čase čitamo nasprotna mnenja radi poročil z vojnih front Finske in Rusije. In to so naši stari prijatelji sovjetske Rusije, ki jo še vedno ljubijo kljub temu, kar počenja. Te prijatelje sovjetske "delavske" države ne bodo nikoli prepričali ne urednikovi komentarji ne njegovi članki, ne profesorji, ne poznavalci notranjih problemov Rusije, ali kdorkoli. Po mnenju teh ljudi ne smeš nič slabega reči o sovjetski Rusiji, pa čeravno je slabo in bi se lahko izboljšalo.

Ko sem enkrat stavil vprašanje nekdanjemu komunističnemu vodju pokojnemu Ruthenbergu, če je že delal v Rusiji pod komunističnim režimom, ko je hvalil rusko delavstvo, je dejal, da ne. Sem mu povedal, kaj sem slišal jaz od delavcev, ki so tam delali in prišli nazaj iz Rusije. In takoj so se oglasili bratje Hrvatje: Pa kaj takega bi ne smeli tisti delavci govoriti o delavski državi! Torej če je res, ti ne smeš. In Molek ne sme dajati poročil, ki prihajajo s finske strani, dočim jih Rusija pa sploh ne dovoljuje, in tudi ne dovoljuje vstopa poročevalcem.

(Dalje na 3. strani.)

Claude M. Baker, predsednik tiskarske unije, ki je bila suspendirana iz Ameriške delavske federacije.

Kakšna je Rusija?

Norman Thomas in Joel Seidman

Delovnik, produkcija in planiranje — 1.

Delovnik je v Sovjetski uniji osem ur na d[...] v gradbeni industriji, pri gradnji kanalov, c[...] in podobno; pri večini drugih delih znaša se[...] ur, pri škodljivih delih pa šest ur. Dela se [...] dni v šestdnevnem tedniku ali 25 dni v mese[...] ki znaša pet tednov. V mesecu, ki je dolg [...] dni, znašajo torej delovne ure 200, 175 in 1[...] Nadurno delo oficielno ni dovoljeno, toda te[...] denca sedaj je, da se dela dolge ure nadčas[...] včasih pod imenom 'nujnih ur'. So delavci, ki [...] lajo obenem pri dveh podjetjih, da si zvi[...] dohodke. Tudi je storjenega dosti brezplač[...] ga nadurnega dela, bodisi po delovniku ali [...] prosti dan. Delavci opravljajo to "prostov[...] no" delo na pobudo unij. In tisti, ki se te[...] uprejo, morajo imeti že dokaj korajže.

Dokler sovjetski delavci ne kažejo nasp[...] stva vladni politiki, uživajo zaščito v zaposl[...] Veliko število jih uživa tudi tako zvane so[...] zirane plače v obliki starostne pokojnine, pl[...] nih počitnic, zdravniško in hospitalizacij[...] oskrbo, bolniško in porodniško podporo in d[...] ge slične ugodnosti, katere jim država da b[...] plačno. To seveda pomeni, da jim država da [...] njih plače v obliki prostih poslug. Dostaviti [...] je treba, da so sedanja sredstva glede teh [...] slug dokaj nezadostna. Število bolnišnic [...] majhno v primeri s potrebo in njih oprema [...] najboljša; kljub temu pa je bil storjen ve[...] napredek v primeri s carsko Rusijo v podro[...] medicinske in zdravstvene oskrbe. V nekate[...] primerah je sovjetska Rusija etablirala zah[...] ne principe, ki prekašajo podobne ustanove [...] večini kapitalističnih državah, dasi to ne po[...] ni, da te legalne pravice uživajo v praksi v[...] Meseca januarja 1939 so bile te socialne da[...] tve drastično reducirane, predvsem poro[...] ška doba za delavke, ki je bila skrčena za [...] lovico.

V svrho zvišanja produkcije so bile v S[...] vjetski uniji uvedene razne metode. Ena [...] metod je akordno delo, ki je skoraj splošno [...] prej so komunisti vedno žigosali akordno d[...] kot sredstvo kapitalizma za izkoriščanje de[...] cev. Udarne brigade in "socialistična kom[...] cija" so bile druge metode, kakor tudi kosm[...] med departmenti in tovarnami, kje bodo [...] napravili. Ena izmed najnovejših metod je [...] lo tako zvano stahanovsko gibanje, ki nosi [...] po rudarju Stahanovu, ki je s skupinskim [...] lom in špecializacijo iznašel pot za zviša[...] produkcije. Zaslužek vodilnih stahanovcev [...] znašal 10-20-krat več kakor je znašala p[...] povprečnega delavca, poleg tega pa so sta[...] novci dobili tudi druge prednosti, kakor n[...] boljša stanovanja in vstopnino v počitniške [...] move. Kapitalistični svet se poslužuje sli[...] metod, ki so znane kot "racionalizacija" in [...] litev dela.

Britski delavski voditelj Walter Citrine [...] dognal, da so razne denarne vabe, ki jih [...] dijo delavcem v svrho zvišanja produkcije [...] Sovjetski uniji veliko bolj poudarjene in izk[...] ščane kakor pa v katerikoli drugi državi. [...] njegovem mnenju je gonja pri delu tako vel[...] da ograža delavsko zdravje. Drugi opazov[...] ki so bolj naklonjeni režimu, to zanikajo, [...] dicionalno se je v ruskih tovarnah počas[...] lalo. Vendar pa poročajo, da je Charles [...] daux, mednarodno sloveči ekspert v prigan[...] štvu, nasprotoval sovjetskim metodam, češ[...] so nečloveške in slabe (inefficient). Poro[...] govori, da se je napram nekemu visokemu [...] vjetskemu uradniku izrazil, da bi dosegli v[...] "efficiency", ako bi posvečali več pažnosti [...] veškim faktorjem. Kleber Legay, francoski [...] dar, ki je preiskoval delovne razmere v sov[...] skih rudnikih, je našel slabe sanitarne raz[...] re in nezadostne varnostne naprave. "Od[...] no poudarjam," piše on, "da bi v Francij[...] hotel noben rudar delati v takih razmerah."

Kmalu po pojavu stahanovskega gibanja [...] bile dvignjene produkcijske norme (produk[...] ska mera) 15%, in te norme so bile od tedaj [...] novno zvišane. To pomeni, da mora sleh[...] delavec delati toliko bolj, da zasluži toliko [...] kor je prej zaslužil. Stahanovci so dejan[...] priganjači (pace setters). In nič čudnega ni [...] med delavci niso priljubljeni in da so nekat[...] plačali za svojo kariero z življenjem. Vp[...] odgovarja, ker je Rusija delavska država, [...] zvišan življenjski standard za vse čim večja [...] produkcija. Toda to ni čisto nič prepričeva[...] za povprečnega delavca, ki je prisiljen hit[...] delati za isto malo plačo, med tem ko stah[...] vec, ki je kriv tega, uživa mnogokrat višji [...] ljenjski standard kot je njegov.

(Dalje na 3. strani.)

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 1. marca 1920)

Domače vesti. V Washingtonu, Pa., je [...] pljučnico umrl 36-letni Anton Lavrenčič [...] Studenca pri Bistrici, član SNPJ.

Delavske vesti. V Chicagu se je vršil [...] kongres ameriških zadružnikov ob navzoč[...] čez 500 delegatov.

Ameriške vesti. Kongres je sklenil, da [...] da vrne lastnikom ameriške železnice, ki so [...] med vojno pod upravo vlade.

Iz inozemstva. Predsednik Wilson je [...] gal v sporu glede Jadrana. Antanta je izj[...] la, da se umakne, če se Italija in Jugosla[...] sami pobotata.

Sovjetska Rusija. V ameriškem senatu [...] prišel prvi predlog za priznanje sovjet[...] vlade.

Novice iz starega kraja

Iz Slovenije

Maribor je pojedel za 30 milijonov mesa

Mariborski želodec je zelo velik. Poleg ogromne količine drugih živil so Mariborčani lani pojedli 3,166,576 kg mesa. Vsa ta velikanska količina mesa je šla skozi mestno klavnico, ki je imela v preteklem letu res izredno velik promet. V mestni klavnici so lani mesarji zaklali 307 bikov v skupni teži 76,750 kg, 1410 volov, ki so tehtali 423,000 kg, nadalje 2645 krav, od katerih je bilo 529,000 kg mesa, 922 telic s težo 184,000 kg, 3601 telet, ki so tehtala 144,040 kg. Svinj so lani zaklali 6,442 v skupni teži 507,280 kg. Konjskega mesa je bilo lani od 924 konj 148,750 kg. Zelo malo je bilo lani drobnice. V klavnici so zaklali le 7 ovc in koz ter enega kozljička, kar je dalo 75 kg mesa. Poleg tega smo lani uvozili 595 goved s težo 148,750 kg, 13,722 telet v skupni teži 548,800 kg in 7,654 svinj, ki so dale 517,435 kg mesa. Če prištejemo k živini, ki je bila zaklana v klavnici še živino, ki je bila že zaklana uvožena, vidimo, da je Maribor preteklo leto snedel 1,777,500 kg govedine, 877,320 kg teletine in 1,067,802 kg svinjine. Če računamo govedino povprečno po 8 din kg, teletino in svinjino pa po 10 din kg, ugotovimo, da so lani porabili Mariborčani samo za meso okoli 30 milijonov din.

Ob smrti dr. Pavla Grošlja

Dne 27. januarja je umrl v Ljubljani naš znani prirodoslovec in pisatelj prof. dr. Pavel Grošelj, eden izmed tistih tihih kulturnih delavcev, ki se sicer ne rinejo vsiljivo v opsredje, je pa zato njihovo delo toliko bolj vztrajno in dragoceno. Mimo tega je bil pokojnik mož izredno široke izobrazbe in vseskozi humanist. Rodil se je Grošelj 9. februarja l. 1883. v Ljubljani, kjer je studiral tudi gimnazijo, visokošolske studije je pa dovršil na Dunaju in postal doktor prirodoslovnih ved. Nato je bil srednješolski profesor v Ljubljani. Med svetovno vojno so ga povabili na univerzo v Zagreb, a povabila ni sprejel; šele ko je bila ustanovljena slovenska univerza v Ljubljani, je sprejel mesto honorarnega profesorja na medicinski fakulteti, ostal pa tudi še dalje profesor na ženski gimnaziji.

V svojih visokošolskih letih je nastopil v javnosti najprej kot pesnik in literarni kritik, napisal je, n. pr. med drugim studijo "Prešeren in Petrarca." Kmalu se je pa ves posvetil prirodoslovju in prirodopisu in izdal celo vrsto odličnih razprav s tega področja v slovenščini in v nemščini. Popularen je postal posebno po svojih poljudno, a vendar strogo znanstveno pisanih sestavkih iz svoje stroke, ki jih je objavljal v raznih naših časopisih, v zadnjih letih zlasti v "Proteusu," katerega je sam ustanovil in več let urejeval. V tem našem odličnem mesečniku je raztresenih izredno veliko njegovih prispevkov, ki se odlikujejo pred vsem po jasnosti in lepoti jezika. Vidi se, da je pokojni dr. Grošelj združeval v sebi odlike pesnika in znanstvenika, kar se zgodi redkokdaj v tako harmonični obliki. V tem oziru je bil naslednik našega velikega prirodoslovca Erjavca, "slovenskega Brehma." Škoda le, da so njegova dela te vrste raztresena. Bilo bi jih treba čimprej zbrati v knjižni izdaji.

Kot človek je bil pokojnik mož širokih naprednih in demokratičnih pogledov, ki so segali na skoraj vsa področja človeškega udejstvovanja.

Strahotna smrt pod vlakom

Na postaji Grobelno so bili 30. jan. ljudje priča grozotnega prizora. Po odhodu rogaškega potniškega vlaka v Celje so našli na progi strašno razmesarjeno truplo mladeniča, ki je šel prostovoljno v smrt. Kakor se je pozneje ugotovilo iz vojaške knjižice, ki so jo našli v odloženi suknji tik tračnic, je šel v smrt 23-letni mizarski pomočnik Janez Javornik iz Št. Vida pri Grobelnem.

Fant se je pripeljal s popoldanskim vlakom od doma v Grobelno. Do odhoda rogaškega vlaka v Celje je postajal po kolodvoru. Čim pa se je vlak začel odmikati s kolodvora, je fant v naglici odvrgel suknjo od sebe ter se vrgel pri zadnjih vozovih pod vlak. Položil je glavo prav na tir, da mu jo je kolesije odrezalo. Truplo so spravili v krsto in ga prepeljali v mrtvašnico. Vzrok smrti bo bržkone nesrečna ljubezen. Vest o tragični smrti mladeniča se je hitro raznesla po vsej okolici in zbudila splošno pomilovanje in sočustvovanje.

Žaloigra z logarjevo puško

Pred mariborskim okrožnim sodiščem se je moral zagovarjati 28-letni logar Fr. Foršnarič iz Spodnjega Brega pri Ptuju zaradi tragičnega dogodka z njegovo puško, ki je zahteval mlado življenje. Foršnarič se je 19. novembra lani pripeljal na kolesu k Rudolfu Vajsu, pustil puško na kolesu ter za trenutek odšel v hišo.

Nesreča je hotela, da je takrat od nekod prihitel Vajsov sin Viktor. Zagledal je ob kolesu slonečo puško ter jo začel ogledovati. Nato je puško prijel ter odšel z njo kot kak lokar po podseku. Takšnega, s puško v roki, se je moral pokazati bratoma. Pred oknom v izbo je postal ter potrkal na okno. Oba brata Rudolf in 7-letni Slavec sta ga opazila ter prihitela k oknu. Ko je zagledal brata s puško, je od veselja zakričal. Viktor pa je hotel pokazati tudi, kako se strelja. Ali takrat je puška ustrelila, in preden se je prestrašeni "logar" Viktor dodobra zavedel, je že slišal kričati, da je strel iz puške razbil njegovemu bratu glavo in da ga ni več med živimi.

Državno tožilstvo je obtožilo Foršnariča, da je s tem, ker je pustil nabito puško pred hišo in se odstranil, iz malomarnosti zakrivil smrt 7-letnega Vajsovega otroka. Sodniki so upoštevali okolnosti ter obsodili Foršnariča na 3 mesece zapora, pogojno za dobo treh let.

Iz Primorja

DROBIŽ IZ PRIMORJA

Grahovo. — S kolesa je padel 42 letni Mihael Mrak in si zlomil desno nogo. Prepeljali so ga v goriško bolnišnico, kjer se bo zdravil 2 meseca.

Ledinè. — Požar je uničil skedenj kmetovalcu Francetu Brecelju na Ledinah. Zgorelo je 10 stotov koruze, 10 stotov žita, 4 gnjati, 20 kg slanine. Škoda je cenjena na 20,000 lir.

Trst. — Kvestura je izdala za bližajoči se pust kopico odredb, ki naj bi omejevale pustno veselje in ga zadržale v dostojni meri. Med drugim je prepovedano pojavljati se za časa pusta z maskami v javnih lokalih. Maske so dovoljene na zabavah in prireditvah, le da ne žalijo morale, vojaških dostojanstvenikov in vere. Prepovedano je pri tem uporabljati orožje. Vsako streljanje je prepovedano. Alegorične maske morajo dobiti dovoljenje od javne varnosti.

Trst. — Umrli so: Drašler vd. Bratina Frančiška 72 let, Šušteršič vd. Hasek Ana 80, Košuta vd. Černigoj Antonija 77, Grablovic vd. Grablovic Marija Tereza 90, Gregorič Anton 54, Mikovič Ivan Marija 69, Kobal por. Boškin Frančiška 69, Jevšič Marija 75, Bratina Antonija 83, Kuljat Badalič Ana 58, Pipan Franc 67, German Ivan 40, Kristan vd. Rojc Margareta 72, Švagelj Franc 55, Pahor por. Kalc Antonija Uršula 85, Černe Josip 71, Rustja vd. Mihelič Lucija 80, Čok vd. Jelen Josjpina 80, Cevna Vladimir 54, Hrovatin por. Hrovatin 56, Kavčič Virginija 79, Štukelj vd. Vuletič Frančiška 81, Marekežič Ivan 83, Pertot Jakomina vd. Kovač 70, Pezhnik Ivan 77, Ferluga Karl 70, Virant Franc 78, Košuta vd. Tenze Marija 80, Rustja vd. Pertot Lucija 73, Sancin vd. Merlak Marija 50, Ličen vd. Satler Antonija, Kimovec por. Braga Andreina 44, Pipan vd. Krečič Viktorija 59, Kriščak vd. Bizjak Josipina 74, Iserčič Ferdinand 34, Vidmar Mihael 73, Možina Anton 73, Požar vd. Abramovič Luci 72, Pahor Antonija 76, Mezgec Jakob 63, Hervatin Katarina 88, Valentinčič por. Požar Lucija 80, Šonc Jakob 69, Kale vd. Sošič Marija 79, Kralj vd. Carli Ana 76, Hrovatin vd. Gerdol Tereza 83, Križmančič por. Hrovatin Antonija 52, Milotič por. Turk Alojzija 68, Prudič vd. Bizjak Margareta 75, Kozlovič por. Jerman Marija 55, Trobec Josip 70.

J. Warren Madden, načelnik federalnega delavskega odbora.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani.)

In tako je urednik v kaši, ker v svobodni deželi ne sme poročati, kar drugi poročajo. Pa to ni nič novega. Na primer tudi jaz iz Collinwooda ne bi smel poročati, kar drugi lahko poročajo in celo dostikrat zavijajo poročila. In v tem imam izkušnje.

Ampak naj bodo poročila kakršna že hočejo biti. Vi ljubite kolikor vam drago Stalina in njegovo vladanje. Eno je, ki ne boste nikogar prepričali, da je storil prav. In to je, ker je napadel s svojo 180-milijonsko državo majhno državico s 3 in pol milijona prebivalcev. In to z orožjem, ki mori finske delavce in delavce Rusije. In zakaj? Za prazen nič.

Ako bi bil Stalin diplomat, bi tisto Finsko lahko okupiral brez vsakega strela. On bi bil kot soseed lahko zanetil notranjo revolucijo, ali pa deželico s stiskanjem prisilil na kolena, da bi se še sama priklopila Rusiji, ali pa postala vazalka iste. Ampak Stalin ne zna, in ker ne zna, se bo njega in radi njega držal madež Rusije, pa čeprav prej, ko bo ta moj dopis v Prosveti, pogoltne celo Finsko. Jaz nisem prijatelj Finske, ker mi ni dovolj znan njen državni aparat. So pa moje simpatije do sedaj vedno bile na strani manjšin, pa naj si bo narodnosti ali politike. Na primer 1914 sem simpatiziral s Srbijo, in vendar sem bil rojen tam ko vi drugi. Ali je lepo in kako morete simpatizirati z velikim, močnim možem, ki bo pretepal ali pričel pretepati majhno, drobno ženico, ali pa svojega malega otroka? Če ste na njegovi strani, bodite, ali ne jaz. To ni za civiliziranega človeka.

Ker se vam nekaterim komentarji ne dopadejo, jaz mislim, da bi bilo za urednika veliko bolje, če bi odgovarjal vsem, ki ga lomite v vaših kritikah, tako, kakor mi dopisniki odgovarjamo našim kritikom. Porabi naj posebno kolono v odgovor dopisnikom-kritikom uredника, in to kot komentarji, mesto da komentira pod dopisom. In tako se ne boste mogli pritoževati radi komentarjev pod vašimi dopisi.

Vedite tole, da so angleški delavci, čeprav nimate radi Angležev, veliko bolj svobodni, kakor so pa naši v delavski Rusiji. In ne pozabite tega, ko pravite, da niso Angleži nič storili za Čehe. Res niso, ampak kaj smo storili pa mi in čikaški Čehi in drugi v Ameriki? Nič nismo storili, in ker mi sami nismo nič storili, nimamo pravice siliti druge, naj nekaj store za druge. Saj se sedaj pridigujemo: držimo se proč od vojne.

Ampak Angleži so v vojni. Kako daleč so že nagnali Hitlerja? In ako bi bili šli takoj na pomoč Čehom, kako daleč bi bili sedaj? Nemci bi bili vseeno Čehe podjarmili, ker v strategiji in orožju je moč. Preštudirajte malo prej, ko boste pisali proti uredniku in njegovim komentarjem in proti Angležem in njih vojevanju. Ker jim nočete iti pomagat, jim tudi ni potreba priporočati mirovnih pogojev, kako jih naj sklepajo. Saj tudi Stalinu nič ne diktirate pogojev. Mi se brigajmo za naš dom, USA, ker smo pokazali, da nočemo vojne. In tudi Rusije nočemo, ker ne gremo tja.

Frank Barbič, 53.

Več solidarnosti

Kemmerer, Wyo. — Zadnjič sem poročal, da delamo še po pet dni na teden. Danes pa moram poročati, da smo že začeli delati bolj slabo in nekaj premogarjev so že tudi odslovili pri Kemmerer Coal Co. Kakor se sliši, jih bo še več odslovljenih v bližnji bodočnosti. Časi se pač hitro spreminjajo in danes ni nič stanovitnega. Tako se bo dogajalo kar naprej, dokler se delavstvo ne zave svoje moči in dokler noče skupno delovati.

Namesto da bi delavstvo imelo eno močno politično organizacijo, imamo pa strank na koše v svojo lastno pogubo. Iz te moke ne bo kruha, ampak nas čaka še večja mizerija, če bomo tako nadaljevali. Nič bolje ni v naših delavskih unijah. Namesto skupnega dela v korist vsemu delavstvu, se cepimo in prepiramo kakor otroci v pogubo vsega delavstva.

Ako si hočemo izboljšati naše krivične razmere, v katerih se nahajamo po vsem puklastem svetu, se moramo skupno organizirati politično in strokovno, da se bomo borili vsi za enega, eden za vse. In tedaj sem gotov, da se nam bo bolje godilo in da ne bo mizerije kakor je danes. Današnje razmere zahtevajo skrajšanje delovnika z isto plačo, ker so stroji vzeli delo velikemu številu delavcev in ga še bodo. Stroji bi bili lahko v korist vsemu delavstvu, ako bi se delavstvo zavedalo svoje moči in si izbralo ob času volitev može svoje delavske stranke in jih izvolilo v državne urade, kjer bi delovali v korist vsemu delovnemu ljudstvu. Danes pa nekateri, velika večina, kimamo in se prodamo delavskim zavajalcem raznih strank za glažek železne vode ali za smodko.

Dragi sotrpin! V tem letu glavnih volitev se poglobi v vprašanje, kje je krivda, da nisi uposlen, ali da te pri delu priganjajo kot živino in te šikanirajo na vse načine. Pomni, da smo posamezno ničla, v skupnosti smo pa gonilna sila vsega sveta. In ako se boš tega zavedal, bo to v tvojo in v korist vsega delavstva.

Delujmo za demokracijo in boljše delavske razmere najprej doma, namesto da se prepiramo radi držav, ki so zapletene v vojno. Mi jih ne bomo rešili, ker to je naloga ljudstva dotičnih držav samih. To ni vredno mrženj in prepirov med nami in tak nesporazum nam lahko več škodi kakor koristi in nas lahko pripelje v diktaturo še v tej deželi. Delujmo raje, da se naša država ne zaplete v vojno in da nam naših sinov in hčera ne pošlje v vojno klanje. Ohranimo, kar že imamo in izboljšajmo, kar se izboljšati da. Več simpatije drug do drugega in več poštenega skupnega dela, pa si bomo ohranili demokracijo in priborili boljše življenjske pogoje.

Vse to lahko napravimo edino mi delavci in ne pričakujmo, da nam bodo to prinesli kakšni Mojzesi iz Jutrove dežele; pa tudi republikanska ali demokratska niti druge strančice nas ne bodo rešile. Rešimo svoje probleme lahko le mi delavci s skupno in pošteno politično in strokovno organizacijo. Druge poti za nas delavce ni in je tudi ne bo.

Anton Tratnik, 267.

Nekaj o Primorcih

Oglesby, Ill. — Iz nekih vzrokov, katere bom drugič opisala, nisem v moji mladosti dosegla mojega cilja, da bi poleg ljudske šole izvršila še učiteljišče. Tako sem se morala nekega dne posloviti in iti za delom. Odpravila sem se daleč proč, k Jadranskem morju v Opatijo na Primorsko, kjer sem imela znance. Poslovila sem se od vseh s solznimi očmi.

Stric so mi dali spominsko knjigo, rekoč: Zapiši v to knjigo vse zanimivosti in vse lepe reči, ki jih boš videla po svetu. Pokažem očetu ta lepi dar in oče so vanjo zapisali z mirno roko: "Kamorkoli se obrneš, naj sreča ti sledi, na svetu vse najboljše tvoj oče ti želi. In če kedaj ves svet te zapusti, tolaži se, saj si slovenska hči." Grem nazaj k stricu in oni so mi napisali sledeče: "Najhujša vseh je bolečin: v nesreči srečnih dni spomin. Nesreča ni, če vodi nas okrog usoda, saj blagim srcem mila je povsod priroda. Le eno naj očuva te o ljubi Bog, da se nikoli spominjala ne boš nadlog."

Moj oče so bili dobrovoljček, a zelo dobra duša. Saj pravi pregovor: "Le tisti nosi blagi čut, ki sam pretrpel je veliko, in le tisti zamore biti krut, ki smisla nima za oliko." Moja spominska knjiga ima okrog 60 strani in mnogo lepih verzov, pesmic in spominov. Saj to je vse, kar mladino veseli. Tako je tudi nekoč mene.

Kot mladenka v najlepši dobi življenja, prispem na postajo Matulje-Kastua. Tam sta me že čakala kočijaž Joško Renko, prijatelj mojega očeta, in njegova žena perica Anica, domačinka iz Veprinaca. Z Joškom si podava roke in se pogovorila po slovensko to in ono. Seveda potem pa z Anico v živahen pogovor. Bila je mlada, čedna in zelo zgovorna. Mislim, da sva si bili po značaju zelo sorodni.

"Ma vi ste ona Rezika ča ste nam pisali? Ma, draga moja Rezika, vidite, tamo je Kastav, i ovamo je Frančiči, i tamo Križišče i Veprinac, i Ičiči i tamo dole je Lovran i Učka gora; videli boste kmalu Volovsko in Opatijo i sutra hočemo poč na Trsat k majkici boži i čemu se pomolit gospodu Bogu ocu i sinu i svetemu duhu za zdravle i srečo. Ča ne, Rezika?" Seveda, seveda, samo če hočete, ji odgovorim.

Joško požene konje, Anica pa ga svari, naj tako ne podi, ker bo kočija vsa prašna. Dospemo v Volovsko. Lepo mesto tik Jadrana. Na moje veliko začudenje sem opazila Hotel Liburnia-Narodni dom. Gremo notri. Seveda Anica je imela prvo besedo. "Donesite boco istrijanca." Natakar je donesel boco, Joško pa je naročil "prašuto, formažo i pinko kruha i rucico." Tudi žemlje in kifeljci so bili na mizi. Ko smo malo popili, pojedli in "čakolali", smo plačali in se odpeljali v Opatijo. Naš prvi cilj je bil Joškotov dom na obali.

"Posedite se Rezika i čakolajte malo sa mojim mužem i ja ču pa ričat večero. Vidite ovo je moja hčerkica Tonkica. O brižnja! Ima frajerja i ta frajer ju vavek popele na tanc i čera sam videla ju je bačial (poljubil). Ča bi rekli, Rezika?"

Zadišalo je vroče olivno olje, v njem so zacvrčali "škrombri" (morske ribe), "nono" je mešal polento, Tonkica pa je čistila radič. Tako smo večerjali škrombre, radič in polento. Po večerji smo šli na "molo" in tam našli nekega "barkaljolo", ki nas je vozil s čolnom po morju. Drugi dan smo se peljali na Veprinac, visok hrib. "Da bi te sto vrazi, minja! Ča ti si došla" Tako smo se pozdravljali. Neki moški je prepeval: "Oja nina nena rožica rumena," Anica pa je pričela odgovarjati: "Kako si se navicala, oj Marice, Marice, srce moje." Potem pa vsi skupaj: "Ti si meni uvjek djala, da mi hočeš vjerna biti, moja Milena, moja Milena! Sada vidim, da me varaš, kad se z drugim razgovaraš, moja Milena, moja Milena! Sada vidim, da me nečeš, kad se z drugim okol češeš. Moja Milena, moja Milena, posedi se na moja kolena."

Tretji dan smo se peljali na Učko goro. Ta gora je 3800 metrov nad morjem. Tam smo kuhali "faccoler" na ognjišču na prostem. Žerjavico pihajo z mehom in tako se kuha in peče. Na verigi je visel tudi železni lonec za kuhanje polente. Tam je sneg tudi poleti, pa fin zrak. Popeljemo se v Lovrano, ki je lep trg ob morju. Jedli smo v neki gostilni in se vrnili v Opatijo.

Opatija je krasno letovišče nekdanje cesarske rodbine in druge velike gospode. Tam tudi pozimi ni snega. So veliki hoteli, parki, vile, penzionati, morska kopališča, luksus in največja razkošnost na svetu. Vsaj tako je bilo nekdaj. Gremo v trgovino, kjer nam izkazujejo največjo uljudnost. O kako hitro sem se spoznala in privadila Primorcem in tudi sem dobila dobro delo v kuhinji.

Theresa Dusak.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

2657-59 So. Lawndale Ave. Chicago, Illinois

GLAVNI ODBOR

IZVRŠEVALNI ODSEK:

Vincent Cainkar, predsednik ..... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
F. A. Vider, gl. tajnik ..... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Lawrence Gradišek, pomoč. taj. ..... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Vogrich, gl. blagajnik ..... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Philip Godina, upravitelj glasila ..... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Molek, urednik glasila ..... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

PODPREDSEDNIKI:

Andrej Vidrich, prvi podpredsednik ..... 706 Forest Ave., Johnstown, Pa.
Frank Bolka, drugi podpredsednik ..... 623 So. 15th St., Milwaukee, Wis.
John Podboy, Jr., prvi distriktni podpredsednik ..... Box 237, Strabane, Pa.
Camilus Zarnick, drugi distriktni podpredsednik ..... 3587 W. 82th St., Cleveland, Ohio
John Klanšek, tretji distriktni podpredsednik ..... 146 Prospect St., Ogleshy, Ill.
Edward Tumsic, četrti distriktni podpredsednik ..... 623 W.7th St., Walsenburg, Colo.

GOSPODARSKI ODSEK:

Math Petrovich, predsednik ..... 253 E. 131st St., Cleveland, Ohio
Vincent Cainkar ..... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
F. A. Vider ..... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Vogrich ..... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Olip ..... 231 S. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.
Donald J. Lotrich ..... 1937 S. Trumbull Ave., Chicago, Ill.
Jacob Zupan ..... 1400 S. Lombard Ave., Berwyn, Ill.

POROTNI ODSEK:

John Geršek, predsednik ..... 414 W. Hay St., Springfield, Ill.
Frank Barbič ..... 19511 Muskoka Ave., Cleveland, Ohio
Anton Shular ..... Box 27, Arma, Kansas
Frank Vraterich ..... 315 Tener St., Lozerne, Pa.
John Trčelj ..... Box 257, Strabane, Pa.

NADZORNI ODSEK:

Frank Zaitz, predsednik ..... 2301 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Fred Malgai ..... 28 Westclox Ave., Peru, Illinois
Milan Medveshek ..... 16202 Arcade Ave., Cleveland, Ohio

Kakšna je Rusija?

(Nadaljevanje z 2. strani.)

V sovjetskih tovarnah je garantirana minimalna plača, toda ako jo hoče delavec prejeti, mora napraviti določeno količino dela. Ako ne doseže te mere, dobi le toliko plače kolikor odstotkov je produciral. V nekaterih drugih državah je v mnogih industrijah določena minimalna plača, katero mora delavec prejeti ne glede na količino produkcije. Nemogoče je točno določiti smer resničnih plač v USSR, ker vlada že od leta 1929 ni objavila indenksa cen. Resnične plače pa so potiskane k tlom s prodajnim davkom, od katerega sovjetska vlada prejema zadnja tri leta tri četrtine vseh svojih dohodkov.

(Dalje prihodnjič.)

Kreditne ustanove izkazujejo napredek

Reading, Pa. — Šest kreditnih zavodov, katere so ustanovile tukajšnje nogavičarske unije, izkazuje napredek v številu članstva in posojilih. Ta so znašala v zadnjih dveh mesecih $36,560. Oakbrook, najstarejša kreditna unija, je bila ustanovljena v oktobru 1937. Člani unij, ki se pridružijo zavodom, dobijo posojila pod lahkimi pogoji.

Angleži ustavili sedem ameriških parnikov

Gibraltar, 29. febr. — Angleške avtoritete so v zadnjih dneh ustavile sedem ameriških parnikov in jih preiskale, če vozijo kontrabantno blago. Nekatere so zadržale več dni.

Molotov pogostil ameriškega poslanika

Moskva, 29. febr. — Premier in zunanji komisar je sinoči pogostil ameriškega poslanika Laurenca A. Steinhardta na banketu, katerega je priredil njemu v počast. Moskovski tisk piše, da je vladalo prijateljsko razpoloženje na banketu, katerega so se udeležili tudi A. I. Mikojan, komisar za zunanjo trgovino, S. A. Lozovski, podkomisar za zunanje zadeve, in več drugih sovjetskih visokih uradnikov. Poleg poslanika sta se udeležila banketa tudi Walter Thurston, pravni svetovalec ameriškega poslaništva, in Charles E. Bohlen, tajnik poslaništva.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Bendon, Mich., J. T.: Iz vašega pisma ne vidimo, da bi vam mogla država kaj pomagati, razen z relifom, če ste brez dela. Ali ste že vprašali tamkaj koga, ki se razume na vaše državne postave?

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

Nekaj o smučanju

Zimski šport se vsako leto vse bolj razvija in je pri nas zajel že skoraj vse družabne sloje. Bivanje na svežem zraku, prirodne lepote, povečano delovanje mišic — vse to napravi človeka odpornejšega, veselejšega in odločnejšega. Toda poleg vseh teh dobrih strani in poleg tega, da je zimski šport pristopen za skoraj vse sloje, tudi za tiste, ki so manj petični, so ljudje, posebno ženske, ki morajo biti zlasti pri smučanju zelo previdni.

Smučanje terja vse moči od mišic vsega našega telesa, kar utegne zelo slabo vplivati na ljudi, ki imajo slabo srce ali bolne ledvice. Napačno je mnenje, da s pretiravanjem dosežejo večjo odpornost. Organizem se nikoli ne bo takoj prilagodil prilikam in ker je pri nas zima tako kratka, skoraj nimamo možnosti, da bi se organizem privadil počasi. Zato je bolje, da se ljudje, ki niso prav pri moči, zimskemu športu odrečejo in da uživajo na zimskih sprehodih, v čistem, svežem zraku.

Zimski šport pa lahko škoduje tudi drugim in ne samo osebam, ki niso popolnoma zdrave. Na primer ženskam, ki so zaposlene po pisarnah in ki od jutra do večera sede. Navadno komaj čakajo praznikov in nedelj, da se popeljejo v planine. Dober del dneva ali noči so v vlaku in na poti, ko pridejo na cilj, so že tako in tako potrebne počitka, ker niso navajene takšnega napora. Toda kako naj potlej sedejo v kočo in sedijo in počivajo, kar bi bilo zelo potrebno za njihovo zdravje! Ves čas, kar ga imajo na razpolago, prebijejo v snegu, se mučijo in prekucujejo ko za stavo. Domov pridejo vse izmučene. Teden dni počivajo, potlej pa začno znova. To kajpak ne more najbolje vplivati na zdravje, posebno ne na zdravje šibkih žensk.

Najbolje je, da si prihranite toliko, da si privoščite vsaj deset dni bivanja v planinah. Poleg odmora, ki ste ga potrebni, se boste tudi v tem času navadili na klimo.

Nikoli ne pozabite nesti s seboj temnih naočnikov. Žarki, ki se odbijajo od lesketajočega se snega, so tako močni, da vas utegnejo oslepeti, če ne nosite naočnikov. Poleg tega morate imeti s seboj mastno kremo, ki varuje kožo pred soncem in vetrom. Nikar pa takoj ne poskušajte in se ne navdušujte za vse mogoče akrobacije z "dilcami", kajti vedeti morate, da je to primerno šele po dolgotrajnem treniranju.

Če se boste držali gornjih nasvetov, boste videli, da bodo zimski dnevi, ki jih boste preživeli pri smučanju, zelo povoljno vplivali na vaše zdravje.

Ogrski tisk se mora podvreči kontroli

Budimpešta, Ogrska, 29. febr. — Parlamentarni odsek je rešetal nove regulacije, katere je sestavila vlada in se nanašajo na kontrolo tiska. Premier Paul Teleki je opozoril izdajatelje časopisov, da bo upošteval njih sugestije glede amendiranja regulacij, toda vlada ne bo zavrgla načrta glede poostritve kontrole tiska, ker to zahteva situacija.

ZAROKA

Spisal *Frank Kroll*

Mary si je bila povsem svesta zmage. Njen načrt, da osreči svojega mladega znanca in obenem svojo mlado nečakinjo, je kazal vse znake, da se bo dobro iztekel. In tudi se mora! Odšla je v kuhinjo pospravljat in se kmalu vrnila. Hotela je vedeti, dali bo tudi John prisostvoval igram v rodeu. Da, tudi on bo v igrah in s svojim treniranim juncem bo skušal dobiti nagrado. Dal jima je vstopnici in ju povabil, naj prideta gledat. Ob tej priliki pa je Mary naznanila Johnu, da je po njem vprašal neki mož, ki ga želi videti, ako hoče z njo k njemu. Anita ni pač ničesar vedela, očividno pa se je nekaj skrivalo za tem, kajti John in Mary sta kmalu odšla in Anita je sama ostala doma.

"Ali imaš vse pripravljeno?" je Mary nestrpno vprašala Johna, čim sta stopala po pločniku. Da, John je imel vse pripravljeno: poročni prstan, diamantni prstan in druge stvari. Teta se je kar čudila zlati lepoti, ki se je zabliščala v mali škatlici, katero je držal John v svoji krepki roki. Teta mu je zaupala, da je Anita pač vredna takega prstana. Očividno je bil John ves srečen in je dejal, kako neki se ji bo oddolžil za njeno posredovanje. Nič naj ga ne skrbi, kajti ona je že stara in na stara leta ji bo lahko kaj pomagal, ali pa bo prišla k njemu za pestunjo, se je nagajivo pošalila Mary. John jo je zagotovil, da se bo tako zgodilo, medtem pa ji je pokazal še ostala darila za Anito: lepo zapestno uro, ovratnico z diamantom, itd.

"Joj!" je vzkliknila Mary in se ni mogla načuditi, da more fant toliko lepega nakupiti za dekle, ki mu je namenjeno za družico.

John in Mary sta korakala naprej in se namenila naravnost k mirovnemu sodniku Richardu Addosu. Kmalu so se dogovorili, da gre najprej za uradno zaroko, potem pa bo sledila poroka. Sodnik se je malce pošalil s tem, da je Mary in Johnu čestital k zaroki in poroki. Vsi trije so se smejali, kajti vedeli so, da gre vendar za Johna in Anito, ne za Mary. Sklenjeno: Ob treh popoldne pride k igri rodeo tudi sodnik in tam se bo završil njihov načrt . . .

Zadovoljna sta se Mary in John vrnila domov. Anita ju je nestrpno pričakovala. Teta je odšla pripravljat kosilo, Anita in John pa sta ostala sama v sobi, sedla na divan in se razgovarjala, sprva dokaj boječe, polagoma pa ljubkeje in ljubkeje, kajti neposredna bližina, mlado bitje ob mladem bitju, ju je vlekla skupaj in sama nista vedela kako in kdaj se je zgodilo, da je John lahno božal njeno roko Na Anito je dotik mladeničeve roke vplival kot elektrika in nanj prav tako. John ji je šepetal lepe besede, v katere se je vsa potopila, zavita v prijetne sanje. Saj ji je pripovedoval o sreči in ljubezni. Nežno, podzavestno je naslonila glavo na njegovo široko ramo. John jo je nalahno objel, ji pobožal lice in kodre in v tistem trenotku sta se njuni ustni združili v opojnosti ljubezni . . . Zaupala sta si, da se neizrečeno ljubita in prisegla sta si zvestobo. Nobena stvar ju več ne razdruži, ostala bosta skupaj za vedno . . .

Še mnogo sta si povedala. On si je vedno želel dekle, ki je prav taka kot Anita in sedaj so se mu želje izpolnile. Ona je poštena, pametna in pridna mladenka, ki jo je narava osrečila z lepoto. Medtem je teta Mary naznanila, da je pripravila kosilo, po kosilu pa gredo vsi trije k igram. Anita je objela svojo teto in se ji zahvalila za njeno prizadevanje.

Čas je mineval in treba je bilo k igram. V petnajstih minutah so že bili na cilju. Brezmala vsi sedeži so bili že zasedeni. Občinstvo je nestrpno pričakovalo, da začno cowboyi svoje drzne igre. John je tudi odšel, da izvede svojo vlogo, svoji spremljevalki pa je pustil, da opazuje. Obe sta mu želeli uspeha, zlasti pa ga je bodrila Anita.

Ponosno je stopal naš znanec v areno, kjer ga je čakal njegov vranec, s katerim bo lovil razdivjanega in plahega junca. Frank Clark, ravnatelj rodea, ga je veselo pozdravil in mu naznani, da on nastopi zadnji. John je bil zadovoljen. Clark se je mogočno razkoračil, prste rok si je zataknil v žepe telovnika in se gugal na nogah prav zadovoljno. Pri vhodu se je pojavil sodnik Addos in odkorakal naravnost v smer, kjer sta bili naši znanki. Anita ni niti slutila, da je vse to že prej njena teta z Johnom uredila. Prijazno je pozdravil Anito in vsi trije so se razgovarjali o igri. Medtem se je pri njih pojavil tudi John, ki jim je pojasnil, da on nastopi šele proti koncu, obenem pa je stisnil sodniku v roko majhen ovojček. Sodnik je takoj razumel; bil je prstan. Nato je John spet odšel v areno, kajti igre so se pričele.

Neme živali so se divje zagnale in se podile po prostoru in cowboyi so se spustili za njimi na svojih bistrih konjičih. Junci in biki so drveli kot nori, nad njihovimi glavami pa so se vrtele vrvi in zanjke. Jezdec je urno skočil s konja, privlekel žival k sebi, jo prijel za rogove in jo položil ali vrgel na tla ter ji zvezal vse štiri noge. Cowboy je stopil nanjo in zmagoslavno kričal ter mahal s klobukom po zraku. Občinstvo mu je nazdravljalo, da se je vse treslo.

Tako se je nadaljevalo celo uro. Gledalci so se kratkočasili, uživali; cowboyi so pa na konjih lovili divjo živino po areni. Ura je kazala štiri in na pozorišču se je pojavil John. Počil je strel in že je po igrišču dirjal junec kot pobesenel. Bil je izmed vseh najdivji. Vse je napeto: kako neki bo cowboy ukrotil razljuteno žival? Končno John vrže zanjko juncu čez glavo, ga krepko zasuče, skoči raz z konja in že junca zgrabi za roge ter ga vrže ob tla. Občinstvo zmagoslavno pozdravlja Johna in njegovo spretnost. Anita je kar iz sebe, teta pa se nekam čudno obnaša, kot bi še nečesa pričakovala. John je pomahal Aniti, naj pride k njemu in šla je ter stopila z Johnom vred na premaganega junca. Kmalu za njo pa se napotita tudi teta in sodnik. Ljudje se sprašujejo, kaj neki vse to pomeni. Vse je strmelo, oči vseh so bile obrnjene na našo četvorico: v sodnika in teto, v njeno nečakinjo in cowboya.

Sodnik jim je svečano naznanil, da se vrši javna zaroka zmagovalca dneva in njegove izvoljenke Anite. Nemalo se je začudila Anita, ko ji je sodnik nataknil krasen prstan in ji v Johnovem imenu podaril ostala darila.

Aniti se je zdelo vse to kot sanje, kot bi bila v pravljični deželi. Vse se je zgodilo tako nepričakovano, tako nenadno.

"Oj, kako sem vesela!" je vzkliknila teta in se je zadovoljno muzala ob sodnikovi strani. Aniti se je posvetilo in spoznala je, da je njena dobra teta vse to lepo pripravila, ne da bi ona kaj vedela. Kar objela bi jo v zahvalo.

Oznanjevalec je potom zvočnika naznanil, da se je baškar završila zaroka. John in Anita sta se poljubila in številni gledalci so jima veselo ploskali. Oznanjevalec je obenem naznanil, da je John odnesel prvo nagrado.

"Obilo sreče! Obilo sreče!" se je slišalo iz gri občinstva.

•

Sonce se je nagibalo k zatonu in ozračje se je ohladilo. Anita in John počasi stopata roka v roki po poti, ki jo vodi v srečo zakonskega življenja . . .

Počasi gresta za njima vsa zadovoljna teta in sodnik, svesta si zmage, da se je njun načrt zaroke tako dobro posrečil.

(Konec)

Obleke in suknje, poslane časnikarjem v Chicagu, ki stavkajo proti Hearstovemu listu Herald-American, iz vseh krajev Amerike. Stavka pri tem listu traja že 14 mesecev.

Na ogledih

Josip Ribičič

Ko je sedel Janez Zabloda poslednjikrat na mučilni stol pri zobozdravniku, se je čutil kar srečnega. Dva mesca je zobozdravnik vrtal, pilil in izdiral iz njegove čeljusti, dva meseca mu je brenčalo neprenehoma po možganih—danes bo vsemu temu konec. Prekrasna proteza s štirinajstimi zobmi se že sveti v zdravnikovih rokah. Treba jo je le pritrditi na edina kočnika, ki štrlita še v Zablodovih spodnjih čeljustih. Zabloda zazija in že čuti novo zobovje v ustih. Zaboli ga, da zapači obraz in dvigne nogo, ko da bi se hotel braniti.

"Še majhnega popravila bo treba," pravi zdravnik in mu sname protezo. "Jutri se oglasite spet, gospod Zabloda! Prilegalo se vam bo tako, da vas bo vsak mladenič zavidal."

"Jutri šele?" se ustraši Zabloda. "Jutri bo prepozno! Če ne dobim zobovja danes, sem ob srečo, ob bodočnost, sploh ob vse!"

Ali, dragi gospod Zabloda, ne gre drugače—protezo mora popraviti moj tehnik, jaz sam nimam pri rokah priprav za to. Če ste potrpeli dva mesca, boste pač še en dan. Za jutri pa vam jamčim . . ."

Janez Zabloda vstane s stola in je ves iz sebe:

"Čujte, gospod doktor, čujte, kako je z mano. Jutri moram na oglede—in—in kakšen bom ženin brez zob? Ves slinast in z zatikajočim se jezikom."

"No, no," tolaži zdravnik. "Saj vaša nevesta vendar ve—"

"Ničesar ne ve!" maha Zabloda z rokami po zraku. "Ničesar! Saj me še ne pozna ne! Na moj mali oglas v časopisu se je oglasila in za jutri sva se zmenila, da preživiva skupaj pustni večer v njeni gostilni. Je namreč krčmarica in trgovka. Nikar se ne smehljajte, prosim! Je sicer vdova, a nikakšna vesela vdovica, ampak žena, poštena žena, ki vsega dela le zmagovati ne more sama. In ker sem se tudi jaz naveličal vdovstva in svojega trgovskega potništva, sem se odločil za stalen dom. Tako je zmenoj, gospod doktor. Dva mesca sem odlašal, da bi se videla. Vse mogoče izgovore sem si izmišljeval, le da bi ne stopil pred njo ves škrbast. Prišel sem k vam, da bi jó lahko dostojno zaprosil za roko, vi ste mi populili iz ust še zadnje škrbine, ki sem jih imel, in zdaj pravite: ni mogoče! Ali razumete moj obupni položaj?"

"Razumem!" odgovori zobozdravnik, stopi k telefonu, govori in govori vanj ter se končno obrne k Zablodi:

"Gospod Zabloda, še danes bo urejeno. Za uro ne vem, ali do večera prav gotovo. Saj je potrebno le majhno popravilo. Še pomeriti ne bo treba več. Zobovje vam pošljem na dom še danes."

Presrečen se je Zabloda poslovil in se odpravil, da nakupi še raznih malenkosti. Praznih rok ne more pred nevesto. Majhen prstan in šopek nageljnov mu bosta olajšala uvodne besede, ko se ji predstavi.

Nato je vse popoldne nestrpno sedel v svoji sobi in božal svojega malega psa.

"Cezarček, jutri grem na oglede! Kmalu boš imel novo gospodarico. Da mi boš prijazen z njo! Nekoliko mlajša je od tvojega gospodarja, tako blizu štirideset ji bo, kot sem mogel posneti iz njenih pisem. A še vedno brhka, le poglej . . ."

In je Zabloda pokazal Cezarčku fotografijo stasite žene.

"Nič več ne bova podila za poslovnimi posli za tuje gospodarje, Cezarček. Nič več! Svoj stalni kotiček bova našla. In če boš priden, bom še tebi preskrbel družico."

Tako je Zabloda zaupal svojo srečo kužku, obenem pa čakal na odrešilno vest, da je zobovje prispelo. Nestrpno je čakal. Kadar koli je zazvonil vežni zvonec, vselej je odprl vrata in vprašal gospodinjo:

"Ali je kaj zame?"

Šele pozno zvečer se mu je želja izpolnila. Zobovje je dospelo. Lepo v papir zavito. Poleg zavitka še kuverta z računom. Zabloda je bil tako razburjen, da računa še pogledal ni. Položil ga je na nočno omarico in stopil z zobovjem pred zrcalo. Prilegalo se mu je kakor vlito. Za dvajset let ga je pomladilo. Zabloda se je od blaženosti nasmehnil. Obraz v ogledalu se je še bolj pomladil. Ko da ni njegov. Ko da gleda vanj spomin iz dobe, ki je prešla. Še pes hodi okrog njega in ga gleda, kot da ga več ne pozna.

"Kaj česa vsega ne stori navadno zobovje!" si misli Zabloda in se spravlja spat, zakaj zjutraj bo treba zgodaj na vlak. Leži v postelji, želi si spanja, a zaspati ne more. Kot da so mu usta polna. Šteje ure in loti se ga strah; kak bo, če se ne prespi. Najbrž je zobovje krivo. Ni ga še vajen! Opolnoči si ga sname in ga položi na nočno mizico. Morda bo sedaj zaspal. Res je pomagalo. Še nekajkrat sproščeno zazdeha in že ga zaspanec premaga.

Najbrž bi bil Zabloda zamudil vlak, da ga ni Cezarček zbudil, ko si je zjutraj s tačko odganjal bolhe. V zadnjem hipu je pridrvel na postajo in skočil na vlak. Še ves zaspan se stisne v kot kupeja, nasloni glavo na sukonjo in zadremlje. Kakor v megli vstajajo misli pred njegovimi očmi, se vrste druga za drugo in se mešajo s stasito podobo bodoče neveste. Ure potekajo in končna postaja se bliža. Zabloda si mane oči, zahrka in pogleda skozi okno. Na snežni pokrajini se iskri sonce. Vsak čas mora vlak dospeti na cilj. Zabloda se zamisli in še enkrat ponovi besede, ki si jih je naučil za uvod. K sreči je sam v kupeju. Nemoteno lahko pogleda v zrcalce, kakšen mu bo obraz, ko bo govoril. Novi zobje mu bodo gotovo olepšali izraz. Zabloda dvigne zrcalce pred obraz in se nasmehne. Ali sredi nasmeha odreveni: Nasproti se mu zareži brezzoba čeljust. Železniška nesreča bi ne mogla Zablodo bolj prestrašiti. Nekaj časa obstane z odprtimi usti, misli se mu kar tako brezizrazno zavrte in potem se mu v spominu zasveti spoznanje: V naglici je bil pozabil vzeti zobovje s seboj.

Vlak je obstal. Zabloda je izstopil in obstal na peronu. Kaj sedaj? Edina rešitev je telefon. Kako je prišel na pošto, sam ne ve. Zahteva zvezo s svojim domom. Pod njegovim stanovanjem je prodajalna. To zaprosi za uslugo. Ko dobi zvezo, hiti:

"Tukaj Zabloda. Prosim vas, stopite do moje gospodinje. Recite ji, naj vzame, kar je na nočni omarici, nato naj odda dotično reč sprevodniku prvega popoldanskega vlaka, ki vozi proti Mariboru. Da, da na moj naslov! Čakal bom na postaji v Mariboru. Da, da, prosim! Zelo je nujno!"

Ko je to opravil, se je Zabloda oddahnil. Do večera ima še časa dovolj. Medtem se lahko domeni s kakim taksijem, da ga po prihodu vlaka odpelje v trg, kjer ga čaka nevesta. Za pešhojo bo sedaj prepozno. Zabloda prežene popoldan kot ve in zna in stoji na peronu postaje, ko manjka še celo uro do prihoda vlaka.

Končno dospe težko pričakovani vlak in sprevodniki poskačejo z vozov. Zabloda se srečno nasmehne: Že prvi sprevodnik je pravi. Da, on ima nekaj za Zablodo. Seže v žep in izroči Zablodi, kar je prejel zanj. Zabloda vzame z levico, z desnico pa izroči sprevodniku napitnino. A nenadoma izbuli oči.

Saj to je pismo, ne pa zobovje!

"To so mi izročili, drugega ničesar!" pravi sprevodnik in že odhiti dalje. Zabloda ne more razumeti. Hlastno odpre pismo in izvleče iz njega zobozdravnikov račun. Tema se mu dela pred očmi. In toliko, da še lahko zahteva pri blagajni karto za povratek domov.

Ves skrušen pridrvi Zabloda v jutranjih urah domov. Sprejme ga prestrašena gospodinja, vsa v beli noćni srajci:

"Za božjo voljo, gospod Zabloda, kaj se je zgodilo?"

Ali Zabloda ne odgovori, ampak odhiti v svojo sobo. Še za psa se ne zmeni, ki mu sledi in miga z repom. Pred nočno omarico se ustavi in vpraša grmeče:

"Kje je moje zobovje?"

"Kakšno zobovje?" se križa gospodinja.

"Zobovje, ki je ležalo na nočni omarici!" vpije Zabloda.

Gospodinja ga gleda kakor prikazen in hiti:

"Prisežem vam, da ni bilo na omarici ničesar, samo tisto pismo."

Gospodinja se trese od razburjenja in strahu, kajti takšnega ni videla Zablode še nikoli. Zabloda pa meče poglede okrog kakor ranjen ris. Tišina nastane. Pa se zasliši škrbljanje. Izpod postelje se čuje. Zabloda se skloni in zgrabi Cezarčka za rep. Neusmiljeno ga privleče na dan. Cezarček zacvili in izpusti iz gobčka na pol zgrizeno zobovje.

Zabloda obstrmi za trenutek, potem se pa vrže oblečen vznak na posteljo.

"Končano!" zastoka in si od srca želi, da bi zaškripal z zobmi, zaškripal kakor v mladih letih.

Olajševalna okoliščina

Sodnik: "Obtoženec, vi ste tožitelju vrgli par čevljev v glavo. Ali bi nam mogli navesti vsaj eno olajševalno okoliščino?"

Obtoženec: "Da. Čevlji so imeli gumijaste podplate."

•

Slabe izkušnje

"Veš, dragica, danes sem kupil dve vstopnici za gledališče."

"O, imenitno! Takoj se bom začela oblačiti."

"Da, le začni. Predstava se bo namreč že jutri začela."

Najzanesljivejše dnevne domačske vesti so v dnevniku "Prosveti." Ali jih čitate vsak dan?

Listen to
PALANDECH'S
YUGOSLAV-AMERICAN
RADIO BROADCAST
Every Saturday, 3 to 4 P. M.
STATION WHIP
CLASSICAL and FOLK MUSIC

19 40

SLOVENSKO AMERIKANSKI KOLEDAR

POVESTI . . . POUČNI SPISI . . . ZGODOVINA . . . ZNANSTVENE RAZPRAVE . . . NARAVOSLOVJE SPISI IZ SLOVENSKEGA ŽIVLJA V AMERIKI . . . ITD.

NAROČITE PRI: Knjigarni Slovenic Publishing Company 216 W. 18th St., New York

KNJIGA, ki Vas bo zanimala!

Cena 50 centov

160 strani • slikami

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne.—Cene zmerne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Tel. Rockwell 4904

CHICAGO, ILLINOIS

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane $6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani že plačajo pri asesmentu $1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člane SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado. $6.00		Za Cicero in Chicago je.... $7.50	
1 tednik in.....	4.80	1 tednik in.....	6.30
2 tednika in.....	3.60	2 tednika in.....	5.10
3 tednike in.....	2.40	3 tednike in.....	3.90
4 tednike in.....	1.20	4 tednike in.....	2.70
5 tednikov in.....	nič	5 tednikov in.....	1.50

Za Evropo je.....$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pismu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

- -

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto $.....

1) Ime.....Čl. društva št.....

Naslov .....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2).....Čl. društva št.....

3).....Čl. društva št.....

4).....Čl. društva št.....

5).....Čl. društva št.....

Mesto..... Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....